

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

OBCE B E Ň U Š

NA ROKY 2012 - 2017

MÁJ 2012

Čo je komunitné plánovanie sociálnych služieb

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, ktorá umožňuje spracovávať rozvojové materiály v oblasti sociálnych služieb verejného života na úrovni obce i kraja a ktorá výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie.

Charakteristickým znakom metódy je dôraz kladený :

- na zapájanie všetkých, ktorých sa spracovávaná oblasť týka,
- na dialóg a vyjednávanie,
- na dosiahnutie výsledku, ktorý je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

Pri komunitnom plánovaní je potrebné zvážiť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na naplňovanie potrieb komunity. V záujme naplňovania spoločnej predstavy o budúcnosti sociálnych služieb v danej komunite sa stretávajú a spoločne plánujú jednotliví aktéri :

- objednávatelia služieb,
- poskytovatelia služieb,
- príjemcovia služieb (klienti).

Všetky tri strany majú v procese plánovania rovnaké práva a povinnosti, najmä v oblasti rozhodovania a finálnej podoby komunitného plánu.

Komunitné plánovanie je otvorený aktívny proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadanie najlepšieho riešenia v oblasti sociálnych služieb.

OBSAH :

Čo je komunitné plánovanie sociálnych služieb.....	2
1. Komunitný plán sociálnych služieb obce.....	4
1.1 Použitá terminológia.....	5
2. Štruktúra komunitného plánu.....	7
2.1. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných soc. zákonov.....	7
2.2. Analýza sociologických a demografických údajov obce.....	9
2.2.1 Sociálna analýza.....	9
2.2.2 Sociálno-demografická charakteristika.....	10
2.3 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb a predpokladaných potrieb sociálnych služieb podľa jednotlivých cieľových skupín.....	11
2.3.1 Seniori.....	12
2.3.2 Zdravotne postihnutí občania.....	14
2.3.3 Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie.....	14
2.3.4 Občania hmožnej núdze.....	14
2.3.5 Inštitút osobitného príjemcu.....	15
2.3.6 Sociálna prevencia.....	15
2.3.5 Organizácia sociálnych služieb, posudková činnosť, financovanie sociálnych služieb.....	15
2.4. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v obci.....	17
2.5. Časový plán realizácie Komunitného plánu sociálnych služieb.....	18
2.6. Spôsob vyhodnocovania plnenia Komunitného plánu sociálnych služieb.....	18

1. Komunitný plán sociálnych služieb obce

NR SR 30. októbra 2008 schválila zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ktorý v šiestej časti obsahuje ustanovenia o komunitnom rozvoji a komunitnom pláne v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Paragraf 83 zákona o sociálnych službách ukladá obciam a mestám vypracúvať komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci s inými poskytovateľmi sociálnych služieb a prijímateľmi sociálnych služieb v územnom obvode obce (mesta).

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR).

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny spracovalo v súlade so zákonom O sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov zákon č. 448/2008 Z. z.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb do roku 2013

V rámci týchto priorít sú stanovené:

A/ Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb

B/ Priority rozvoja sociálnych služieb

A . Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb:

1. Zabezpečenie práva občanov na sociálne služby
2. Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových alebo chýbajúcich služieb.

B. Priority rozvoja sociálnych služieb

Priorita č. 1

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb.

Priorita č. 2

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Priorita č. 3

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb.

Priorita č. 4

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Ciele a priority stanovené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb majú podľa zákona O sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov č. 448/2008

Z. z. následne rozpracovať obce vo svojich komunitných plánoch sociálnych služieb, majú prijať konkrétne úlohy a opatrenia na zabezpečenie ich rozvoja. Tieto aktivity je potrebné zabezpečiť na základe analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

Tento plán v svojej analýze stanovuje silné aj slabé stránky sociálneho rozvoja obce a zámery jeho rozvoja.

Komunitný plán obce Beňuš vychádza u vyššie uvedených legislatívnych úloh, koncepčných zámerov, priorít rozvoja sociálnych služieb, plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ako aj analýzy stavu a potrieb sociálnych služieb.

1.1. Použitá terminológia

Nepriaznivá sociálna situácia – je definovaná ako ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením, alebo obmedzenie jej schopností sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila dochodkový vek,
- pre výkon opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných osôb,
- z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Komunitná práca - v oblasti poskytovania sociálnych služieb, je to podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia - je odborná činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti fyzickej osoby rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluže, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb –je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Krízová sociálna situácia – je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby alebo rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie socialnou službou.

Sociálna pomoc – aktívna spoluúčasť sociálneho pracovníka a klienta pri riešení problémových situácií v živote klienta. Je určená občanom, ktorí sa dostali do situácie sociálnej odkázanosti a nemajú prostriedky, alebo schopnosti zabezpečiť sebe, alebo svojej

rodine základné životné potreby. Zákon túto situáciu definuje ako stav hmotnej a sociálnej núdze

Hmotná núdza – je stav, keď príjem občana nedosahuje životné minimum ustanovené zákonom. V tomto prípade ide o situáciu chudoby, do ktorej sa najčastejšie dostáva občan, ktorý je dlhodobo nezamestnaný, nema pracovný a ani iný príjem napr. dochodok.

Sociálna núdza – je stav, keď si občan nemôže zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, domácnosť, alebo kontakt so sociálnym prostredím, najmä vzhľadom na vek, sociálnu neprispôsobilosť alebo stratu zamestnania.

Poskytovateľ sociálnych služieb - je subjekt, ktorý poskytuje sociálne služby v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách (ďalej „zákon o sociálnych službách“), a to ako:

- a) verejný poskytovateľ (t.j. obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou, právnická osoba zriadená alebo založená vyšším územným celkom),
- b) neverejný poskytovateľ (t.j. hlavne nezisková organizácia, občianske združenie, cirkevná organizácia, Slovenský červený kríž, resp. fyzická osoba).

Denný stacionár pre seniorov – ambulatná forma sociálnej starostlivosti - v tomto zariadení sa poskytuje sociálna služba ľuďom, ktorí sú odkazaní na pomoc inej osoby a sú odkazaní na sociálnu službu v zariadení. Táto služba sa poskytuje len na určitý čas počas dňa a preto je dôležité, aby mali títo ľudia zázemie v rodine. Denný stacionár poskytuje: pomoc pri odkázanosti na inú osobu, sociálnu rehabilitáciu, sociálne poradenstvo a stravovanie, zabezpečuje: pracovnú terapiu a záujmovú činnosť. Zabezpečenie tejto služby je v posobnosti obce.

Zariadenia pre seniorov (ZpS) – ide o pobytové - rezidenčné zariadenie, poskytujúce seniorom dlhodobý pobyt. Podľa Zákona o sociálnych službách č.448/2008 pred tým existujúce domovy – penzióny pre dôchodcov prešli pod ZpS, umožňujú však obyvateľom vyšší štandard bývania s využitím samostatnosti občana v mnohých úkonoch. Táto sociálna služba môže byť poskytovaná len seniorovi v dôchodkovom veku, ktorý je odkazaný na pomoc inej osoby (v stupni odkázanosti II – VI) alebo ktorý potrebuje túto sociálnu službu z iných vážnych dôvodov. Poskytovanie alebo zabezpečenie tejto služby je v pôsobnosti obce. V zariadení pre seniorov sa poskytuje: pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí, zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Zariadenia opatrovateľskej služby (ZOS) – ide o rezidenčné zariadenie poskytujúce krátkodobe (maximalne trojmesačne) pobyty. Tieto zariadenia možno využiť ako odľáčovaciu službu, na ktorú ma nárok aj občan, ktorého príbuzný na neho poberá opatrovateľský príspevok, službu môže odoberať v celkovej dĺžke trvania 30 dní za rok.

Terénna sociálna služba – ide o presun služieb čo najbližšie k občanovi (do jeho domova, bytu) a k jeho prirodzenému spôsobu života. *Je to ťažisková služba.*

Podporné služby – do podporných služieb patria (okrem iných služieb):

1.- **Denné centrum**, kde sa

poskytuje sociálna služba počas dňa osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom/vnučkou. Poskytuje sa sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa záujmová činnosť.

2.- **Odl'ahčovacia služba**, je poskytovaná osobe, ktorá opatruje osobu so zdravotným postihnutím. Táto služba zabezpečuje alebo poskytuje osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálnu službu počas obdobia v ktorom osoba ktorá opatruje nemože opatrovanie vykonávať.

Cieľom tejto služby je umožniť osobe ktorá opatruje, nevyhnutný odpočinok. Poskytuje sa na celé dni najviac 30 dni v kalendarnom roku. (Viac v zákone o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z., § 54, ods. 3)

Klient - prijímateľ sociálnej služby - je osoba, ktorá je v nepriaznivej sociálnej situácii a preto využíva sociálne služby podľa potreby.

2. Štruktúra Komunitného plánu

2.1 Úlohy a kompetencie obce v sociálnej oblasti podľa zákona O sociálnych službách

č. 448/2008 Z. z. a ďalších zákonov

2.2 Analýza sociologických a demografických údajov obce

2.3 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb a predpokladaných potrieb sociálnych služieb podľa jednotlivých cieľových skupín

2.4 Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb

2.5 Časový plán realizácie komunitného plánu obce

2.6 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

2.1 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov č. 448/2008 Z. z. dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona č. 448/2008 Z. z. – Pôsobnosť obce –

Obec

a/ **vypracúva**, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b/ **utvára podmienky** na podporu komunitného rozvoja

c/ **je správnym orgánom** v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu

– v zariadení pre seniorov

– v zariadení opatrovateľskej služby

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BEŇUŠ

- v dennom stacionári
- v odkázanosti na opatrovateľskú službu
- v odkázanosti na prepravnú službu
- a ďalšie

d/ **vyhotovuje posudok** o odkázanosti na sociálnu službu,

e/ **poskytuje**, alebo **zabezpečuje poskytovanie**

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre
2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári
3. opatrovateľskej služby
4. prepravnej služby
5. odľahčovacej služby

f/ poskytuje **základné sociálne poradenstvo**

g/ môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h/ **uzatvára zmluvu**

1. o poskytovaní sociálnej služby
2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby
3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní.

Citujeme :

§ 82

„Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

(1) Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

(2) Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

(3) Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.“

§ 83

„Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

(1) Obec podľa § 80 písm. a) vypracúva komunitný plán sociálnych služieb

na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

(3) Komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb vypracúva obec a samosprávny kraj v spolupráci

- a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
- b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.

(4) Obec a samosprávny kraj sú povinné predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb a návrh koncepcie rozvoja sociálnych služieb na verejnú diskusiu.

(5) Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahuje najmä

- a) analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja, vrátane vyhodnotenia materiálo-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,
- b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín,
- c) analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja,
- d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja,
- e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,
- f) spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.

(6) Obec a samosprávny kraj zverejňuje komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb vhodným a v mieste obvyklým spôsobom.“
Ostatné je uvedené v zákone O sociálnych službách v prílohe č. 1 .

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce;
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín; - opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji (a v niektorých prípadoch predstavujú pre obyvateľov hrozbu, či vyvolávajú strach ..)

2.2 Analýza sociologických a demografických údajov obce

2.2.1.

Sociálna analýza

Sociálna analýza má za cieľ porovnať aktuálny stav sociálnych služieb ich terajšiu potrebnosť s predpokladanými potrebami v budúcnosti. Analýza vychádza z demografických údajov obce, vekovej štruktúry občanov a dostupných sociálnych ukazovateľov.

2.2.2.

Sociálno – demografická charakteristika

Počet obyvateľov, veková štruktúra

Základné demografické údaje:

1. Celkový počet obyvateľov:

Rok 2010	Rok 2011
1179	1172

2. Rozdelenie podľa častí obce:

Filipovo: 262

Gašparovo: 231

Beňuš: 679

3. Veková štruktúra obyvateľov:

vek	Rok 2010	Rok 2011
Predproduktívny do 18r.	216	194
Produktívny od 19 – 60r.	720	719
Poproduktívny nad 60r.	243	259

4. Štruktúra obyvateľov nad 60 rokov:

od 60 do 64 rokov: 59

od 65 do 69 rokov: 64

od 70 do 74 rokov: 56

od 75 do 79 rokov: 37

od 80 do 84 rokov: 31

od 85 do 90 rokov: 11

90 a viac rokov: 1

5. Celkový počet rodín: 248

- z toho vo Filipove: 53

- z toho v Gašparove: 50

- z toho v Beňuši: 145

z toho s nezaopatrenými deťmi: počet neúplných rodín s deťmi: 32

počet nezamestnaných občanov: 98 z toho žien: 58

počet novorodencov za rok 2011: 8

počet úmrtí za rok 2011: 13

počet svadieb za rok 2011: 8

počet rozvodov za rok 2011: 3

6. Počet domácností jednotlivcov (osamelo žijúcich): 64

7. Osamelo žijúcich nad 65 rokov: 52

8. Počet občanov so zdravotným postihnutím: ZŤP nad 50%: 44

9. Užívatelia čiastočného invalidného dôchodku: údaj nedostupný

10. Užívatelia plného invalidného dôchodku: údaj nedostupný

11. Počet rodín s deťmi, ktoré si vyžadujú sociálnu pomoc (z dôvodu sociálnej odkázanosti alebo hmotnej núdze): 7

12. Počet rodín s deťmi, ktoré sú v ohrození domácim násilím: 2

13. Počet rodín, v ktorých sa vyskytuje člen závislý na alkohole a iných omamných látkach: 19

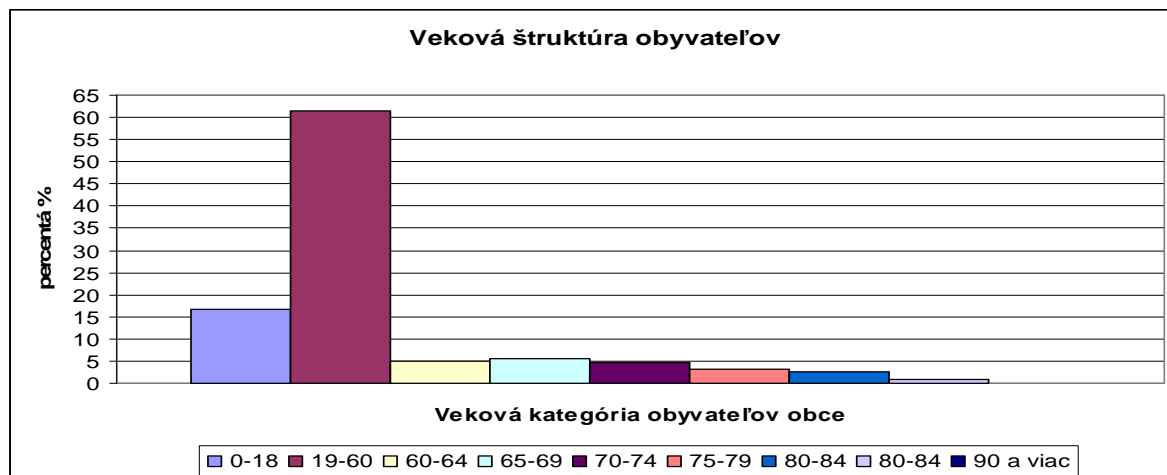
14. Počet rodín sociálne neprispôsobivých: 0

15. Počet osôb potrebujuúcich azylové ubytovanie (bezdomovci, matky s deťmi, osoby po výkone trestu, závislí na drogách): 26

16. Zdravotníctvo: v našej obci je zabezpečené formou:

- Všeobecná ambulancia – MUDr. Dikaszová Beáta
- Detská ambulancia – MUDr. Pôbiš Slavomír
- Zubná ambulancia – MUDr. Kováčiková Eva

Graf – Veková štruktúra obyvateľstva obce k 31.12.2011

2.3 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb a predpokladaných potrieb sociálnych služieb podľa jednotlivých cieľových skupín

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoci pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Analýza poukazuje na nasledovné skutočnosti:

- Počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo nám ukazuje aj úbytok

populácie z údajov vypracovaných obecným úradom

- Progreduje starnutie populácie, rast zaznamenáva aj najstaršia zložka populácie, čiže 80 a viac ročný v Beňuši predstavuje táto skupina obyvateľov podiel 3,66%, čo je v porovnaní s celoslovenským priemerom 2,8% údaj nepriaznivý. Tejto skupine sa najčastejšie poskytujú sociálne služby.
- Nezamestnanosť – ekonomicky aktívne obyvateľstvo väčšinou pracuje v okresnom meste Brezno, v Podrezovej alebo u Lesov SR Lesný závod Beňuš, v rôznych podnikoch, inštitúciách a vslužbách obci, alebo v okolitých obciach. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí. Podiel nezamestnaných k osobám v produktívnom veku je 13,63%.
- V našej obci žije 21 rómov v časti Gašparovo, čo predstavuje 1,79% z celkového počtu obyvateľov. Väčšina rómov sa nachádza v nepriaznivej ekonomickej situácii. Miera nezamestnanosti u tejto časti populácie je 100%.

2.3.1

Seniori

Občania nad 60 rokov tvoria **22 %** z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že tvoria najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby.

V roku 2011 obec zabezpečovala sociálne služby pre seniorov poskytovaním opatrovateľskej služby pre 6 dôchodcov z obce a donáška obedov bola zabezpečená pre 7 poberateľov zo stravovacej firmy z Brezna. Stravovanie občanov – seniorov je možné zabezpečiť v prípade potreby aj v miestnej školskej jedálni pri MŠ Beňuš. V rámci ďalších aktivít obec podporuje spoločenské a voľnočasové aktivity seniorov. Poskytuje priestory na stretnutia dôchodcov. V obci pracuje Jednota dôchodcov, stretávať sa môžu v zasadačke obecného úradu.

Do budúca je potrebné zväziť výstavbu zariadenia pre seniorov, v ktorom by sa poskytovali aj ďalšie sociálne služby. Zariadenie by mohlo zabezpečovať opatrovateľskú službu formou denného alebo týždenného stacionára, prípadne by mohlo poskytovať opatrovateľské služby v domácnostiach.

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce, nakoľko obec Beňuš sa skladá z dvoch prilehlých osád a to, Filipovo a Gašparovo, ktoré sú od strediskovej obce Beňuš vzdialené 3km. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. Najbližší domov sociálnych služieb a domov dôchodcov sa nachádza v meste Brezno.

Obec Beňuš poskytuje v súčasnosti tieto sociálne služby:

- terénna opatrovateľská služba
- uvítanie novonarodených občanov obce do života
- úcta k starším – v mesiaci október
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia..)
- jednorázová sociálna výpomoc na preklenutie zlej životnej situácie
- príspevok pri narodení dieťaťa, príspevok pre prváka
- dovoz stravy pre seniorov

Spolky a združenia v obci:

- Jednota dôchodcov

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BEŇUŠ

- Dobrovoľný hasičský zbor
- TJ SLOVAN Beňuš
- Beňušianka – spevácka skupina
- Poľovnícky zväz

Služby priamo súvisiace so sociálnymi službami:

- **ADOS (Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti)** – zabezpečuje komplexnú opatrovateľskú starostlivosť v domácnosti klienta na základe zmluvy so zdravotnou poisťovňou, výlučne na základe odporúčenia ošetrojúceho lekára. V Brezne túto službu poskytuje ISIS s.r.o, Nám M.R.Štefánika 11.
- **Oddelenie dlhodobo chorých** v NsP v Brezne Banisko 1 – poskytuje ústavnú starostlivosť pre dlhodobo chorých pacientov (doliečovanie).

V okrese Brezno je niekoľko zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja ako:

- Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Hron, ŠKN 19, 976 97 Dubová
- Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Luna, Fraňa Kraľa 23, 977 01 Brezno
- Špecializované zariadenie Kotva, Hájny 39, 977 01 Brezno
- Špecializované zariadenie Tereza, Švermova 35, 976 45 Hronec
- Domov sociálnych služieb, 976 35 Drábsko 24
- Domov sociálnych služieb, Pohorelska Maša 57, 976 69 Pohorelá
- Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Tereza, Valkovňa
- Domov dôchodcov – Rehoľa sestier Albertinok, Dom sv. brata Alberta, Kuzmanyho 2, Brezno

Tabuľka č. 1 Porovnanie predpokladu a existujúcich sociálnych služieb pre cieľovú skupinu – seniori v obci

obec	Druh sociálnej služby																		
	OS						ZOS			DD			DD+DSS			DPD			
	P	E	D/N	PPZ	KP		PP	ES	D/N	PPS	ES	D/N	PPS	ES	D/N	PPS	ES	D/N	
SS	SS	%	O	30	%	SS	S	%	S	S	%	S	S	%	S	S	%	S	
Beňuš	13	6	46,2			0	0	0%	0	0	0%	9	4	44,4				0	0%

OS – opatrovateľská služba

PPZO – peňažné príspevky za zaopatrenie

DD – domov dôchodcov

ZOS – zariadenie opatrovateľskej služby

DPD – domov – penzión pre dôchodcov

DD+DSS – domov dôchodcov + domov sociálnych služieb

PPSS – predpokladaná potreba sociálnych služieb

D/N – dostatkovosť /nedostatkovosť

ESS – existujúce sociálne služby

KP - kompenzačné príspevky

Ak porovnáme predpokladanú potrebu sociálnych služieb pre seniorov s počtom existujúcich, vidíme najväčšiu potrebu pri plánovaní sociálnych služieb venovať posilneniu opatrovateľskej služby poskytovanej v domácom prostredí seniorov. Pri plánovaní pobytových sociálnych služieb, akými sú domov dôchodcov a zariadenie opatrovateľskej služby je možné uvažovať o ich kombinácii, keď by sa v zariadení sociálnych služieb poskytovali podľa potrieb a zdravotného stavu občana najmä v domácom prostredí – teda terénnou formou, prípadne v ambulantnou formou v dennom centre v obci s prípadným zabezpečením prepravnej služby, požičovaním kompenzačných pomôcok,

poskytovaním stravovania a to spolu so sociálnym poradenstvom. Práve tieto formy sú pre obec finančne efektívnejšie a rešpektujú najviac súkromie občanov, nevytrhávajú občanov z ich prirodzeného prostredia a umožňujú aj väčšiu spoluprácu s rodinou a komunitou v obci, čím je možné výrazne prispieť ku kvalitnému prežitiu života seniorov.

2.3.2

Zdravotne postihnutí občania

Počet invalidných občanov poberajúcich invalidný dôchodok nie je známy vzhľadom na ochranu osobných údajov a nedostupnosť týchto údajov. Zdravotne postihnutí občania sú systémovo riešení poskytovaním rôznych foriem kompenzácie sociálnych dôsledkov zdravotného postihnutia, ktoré sú v kompetencii štátu. Sociálne služby pre túto skupinu občanov zabezpečuje a financuje vyšší územný celok. Pre obec v tomto čase zvláštne úlohy nevyplývajú. Úlohou obce pre túto skupinu občanov je vytvárať vhodné podmienky pre občiansky a spoločenský život a to najmä dostupnosť zariadení, služieb, občianskej vybavenosti a poskytovať im sociálne poradenstvo.

V obci sa nenachádza žiadne zariadenie sociálnych služieb. Rozvoj samostatných sociálnych služieb pre túto sociálnu skupinu v časovom horizonte do roku 2017 nie je nevyhnutný. Je možné uvažovať nad spojením poskytovania sociálnych služieb pre túto cieľovú skupinu a seniorov v **„Dennom stacionári pre osoby so zdravotným postihnutím a seniorov“**. V súčasnosti postihnutí občania, o ktorých starostlivosť zabezpečuje rodina, si postačujú s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci (dôchodok, príspevkov na zaopatrenie, a pod.)

2.3.3

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie (bezdomovci, matky s deťmi, po výkone trestu, po závislosti na drogách)

Pre túto sociálnu skupinu obec žiadne sociálne služby neposkytuje.

Pre rodiny s malými deťmi je k dispozícii jedna materská škola – jednotriedka, ktorú navštevuje 22 detí a základná škola s počtom detí 140.

Do budúcnosti je potrebné rátať s odbornou pomocou pre rodiny v kríze a rodiny so závislým členom. Alkoholizmus v rôznych fázach, ktorý sa v niektorých rodinách vyskytuje, môže viesť k narušeniu rodín a ich disfunkčnosti.

2.3.4

Občania v hmotnej núdzi

Ďalšou sledovanou skupinou občanov, ktorá bude mať vplyv na rozsah a kvalitu poskytovaných sociálnych služieb tvoria občania, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi. K 31.12.2011 eviduje UPSVaR 34 poberateľov dávok a príspevkov k dávke v HN s trvalým pobytom v obci Beňuš, z toho vo Filipove: 8 a v Gašparove: 13 poberateľov. K 30.6.2012 je evidovaných 42 poberateľov, čo môžeme konštatovať, že tento stav má stúpajúcu tendenciu.

2.3.5

Inštitút osobitného príjemcu

V zmysle zákona č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa a o zmene ak oprávnená osoba nevyužíva prídavok na dieťa a príplatok k prídavku v súlade s §1 ods. 2 a 3 môže ÚPSVaR v zmysle § 12, ods. 1 na základe písomného oznámenia o zanedbávaní povinnej školskej dochádzky rozhodnúť o zastavení výplaty prídavku na dieťa oprávnenej osobe a poukazovať prídavok na dieťa prostredníctvom osobitného príjemcu – obce. V zmysle zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 28 ods. 2 ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatou dávky nedosiahol alebo nedosiahne účel, na ktorý je dávka určená. Úlohou osobitného príjemcu je použiť prídavok účelne v prospech občana.

Počet občanov, ktorým obec je osobitným príjemcom prídavku na dieťa je mesačne 2 oprávneným osobám.

2.3.6

Sociálna prevencia

Sociálna prevencia je odborná činnosť na predchádzanie a zabraňovanie príčin vzniku, prehlbovania alebo opakovania porúch psychického, fyzického alebo sociálneho vývinu občana.

Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách.

Vyhľadávacie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti našej ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

2.3.7.

Organizácia sociálnych služieb, posudková činnosť, financovanie sociálnych služieb.

Podľa zákona O sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov obec realizuje alebo zabezpečuje posúdenie občana pre účely sociálnych služieb. Na túto kompetenciu a odbornú činnosť obec má vytvorené personálne podmienky. Má zmluvne zabezpečeného posudkového lekára a sociálnu zložku a administráciu posúdenia potrebnosti na sociálnu službu zabezpečuje zamestnankyňa poverená starostom obce, ktorá má potrebnú kvalifikáciu, - magistra sociálnej práce. Úhradu za tieto služby obec uhrádzala jednotlivo, podľa počtu posudzovaných občanov z obce.

Ďalšie kompetencie obce sú upravené vo forme všeobecne záväzného nariadenia VZN č. 14/2009.

Sociálne služby pre zdravotne postihnutých občanov zabezpečuje v rámci svojej kompetencie Vyšší územný celok. Obec poskytuje svojim občanom, ktorí ich potrebujú len poradenstvo prípadne inú pomoc pri zabezpečení tlačív a podobne.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BEŇUŠ

V roku 2011 bola bilancia verejných výdavkov komunity obce nasledovná:

Rozpočet obce 2011	Obec spolu (tis.€)	Sociálna sféra (tis.€)	Sociálna sféra v %
Výdavky spolu	316	25,7	8,13
Bežné výdavky	289	25,7	8,89
Kapitálové výdavky	27	0	0

Pre najbližšie obdobie je výhľad financovania sociálnej sféry nasledovný (v tis.€)

názov	Rozpočet rok 2012	Rozpočet rok 2013	Rozpočet rok 2014
Opatrovat. služba	20	21	21
Jednota dôchodcov	0,10	0,10	0,10
Úcta starším	1,3	1,3	1,3
Príspevok pri nar.	0,40	0,40	0,40
Príspevok pre prváka	0,70	0,70	0,70
dopravné	0,20	0,20	0,20

Komentár:

Ø Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v § 8 ods. 4 ukladá mestu zabezpečiť občanovi, ktorý má právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu jej poskytovanie najneskôr do 60 dní od doručenia žiadosti občana o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. S odôvodnením nedostatočných kapacít predovšetkým u pobytových služieb bola účinnosť citovaného ustanovenia odložená do 1. januára 2013. Preto je potrebné do uvedeného obdobia vytvoriť v obci potrebné kapacity, a to najmä preto, že ak obec nemôže zabezpečiť poskytovanie vo vlastnom zariadení, musí zabezpečiť občanovi poskytovanie sociálnych služieb v inom zariadení (nie vo vlastnom) s tým, že poskytne prevádzkovateľovi príspevok na zabezpečenie tejto služby – túto službu si pre občana nakúpi.

Ø Najlepšia cesta boja proti chudobe a sociálnej exklúzii je predchádzať životným krízam vedúcim k sociálnemu vylúčeniu, vytvorenie podmienok pre **podporu rodinnej solidarity** a prevenciu sociálneho vylúčenia zraniteľných skupín obyvateľstva. Celosvetové demografické prognózy na nasledujúce desaťročia mobilizujú v danej oblasti k prijatiu opatrení pre posilnenie prirodzených rodinných vzťahov. S cieľom zavedenia možnosti alternatívneho riešenia nepriaznivej sociálnej situácie občana, zvýšenia efektívnosti, účelnosti a dostupnosti poskytovania pomoci sa javí ako vhodné **zavedenie odľahčovacích (podporných) služieb pre rodinu**, ktorá sa stará o svojho člena odkázaného na pomoc. Cieľom preventívnych opatrení je včas a účinne poskytnúť pomoc najmä v prirodzenom sociálnom prostredí maloletého a jeho rodiny a kontinuálne prepojiť jednotlivé formy sociálnej prevencie od vyhľadávania cez sociálnu diagnostiku, krízovú intervenciu, nápravnú, rehabilitačnú a resocializačnú činnosť až k reintegrácii do pôvodného sociálneho prostredia.

Cieľom komunitnej sociálnej práce je aktivizácia a podpora formálnych a neformálnych sociálnych sietí v rámci komunity s konečným cieľovým efektom – riešiť potreby občanov so zdravotným postihnutím a ich začlenenie do života spoločnosti (zmierniť problémy súvisiace so začlenením občanov so zdravotným postihnutím do života spoločnosti, prebudiť aktivitu jednotlivcov, skupín, inštitúcií v rámci danej komunity a využitie synergického efektu ich aktivity). Občania so zdravotným postihnutím na území obce tvoria **komunitu s potrebou spoločenskej intervencie**.

- Ø Medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľstva z hľadiska reálneho sociálneho vylúčenia patria občania bez prístrešia, závislí, osoby po návrate z VTOS, týrané osoby, ktorí stratili rodinné, pracovné, ekonomické a spoločenské zázemie a ich návrat do pôvodného prostredia, nájsť si prácu, bývanie, obnovenie rodinných a sociálnych väzieb je veľmi sťažené. Preto je potrebné zabezpečiť primerané opatrenia pre zabezpečenie ich základných životných podmienok, zabezpečenia zdravotníckej a sociálnej pomoci, náhradného ubytovania, programov sociálnej rehabilitácie, resocializácie.

2.4. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v obci

Na základe uvedenej analýzy sociálnej situácie občanov obce Beňuš a poskytovaných sociálnych služieb stanovuje si obec tieto

Hlavný cieľ Komunitného sociálneho plánu obce:

- 1. Podpora zotrvania občanov obce v ich prirodzenom prostredí, poskytovanie pobytových služieb iba v súlade s potrebou intenzívnej pomoci - poskytovať pobytové služby len vtedy, ak terénne služby nestačia pokryť potreby občanov.**

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

- 1.1. Rozširovať a skvalitňovať opatrovateľskú službu pre občanov v súlade s potrebami
- 1.2. Rozširovať podporné služby pre starých a osamelých občanov – donáška obedov, liekov a iné
- 1.3. Zriadiť v obci „Denný stacionár pre osoby so zdravotným postihnutím a seniorov“ s celodennou prevádzkou.

- 2. Zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a sociálneho poradenstva poskytovaných obcou**

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

- 2.1. Na výkon opatrovateľskej služby zamestnávať pracovníkov s príslušným vzdelaním, alebo absolvovaným akreditovaným kurzom opatrovateľskej činnosti
- 2.2. Zabezpečiť odborné vzdelanie pracovníka obce v oblasti sociálnej práce obce pre potreby základného sociálneho poradenstva

- 4. Vytvoriť organizačné a materiálne podmienky na realizáciu úloh obce podľa zákona o sociálnych službách a Komunitného plánu sociálnych služieb**

Aktivity na dosiahnutie cieľa :

- 3.1. Zabezpečiť v rozpočte obce finančné prostriedky na túto činnosť
- 3.2. V rozpočtoch obce na roky 2012 až 2017 počítať s výdavkami na sociálne služby a ich skvalitňovanie v súlade s predpokladanými potrebami

2.5 Časový plán realizácie Komunitného plánu sociálnych služieb obce

Plánované ciele a aktivity zamerané na realizáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce budú zabezpečené nasledovne:

Cieľ č. 1

Aktivity 1.1 a 1.2 budú plnené priebežne, podľa potrieb a odkázanosti občanov na opatrovateľskú službu. Aktivita 1.3. sa bude realizovať do konca roka 2017.

Cieľ č. 2

Aktivita č. 2.1 bude realizovaná priebežne pri prijímaní nových pracovníkov opatrovateľskej služby

Aktivita č. 2.2 sa zrealizuje v priebehu roka

Cieľ č. 3

Aktivita č. 3.1 a 3.2. sa zabezpečí každoročne v čase prípravy rozpočtu obce na ďalší rok.

2.6 Spôsob vyhodnocovania plnenia Komunitného plánu sociálnych služieb

Plnenie zámerov, cieľov a opatrení ktoré vyplývajú z Komunitného plánu sociálnych služieb bude hodnotené na zasadnutí obecného zastupiteľstva 1x ročne , vždy v mesiaci október bežného roku.

Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie.

Zásady uplatňovania Komunitného plánu sociálnych služieb (ďalej iba „KPSS“)

- KPSS je **základným rozvojovým dokumentom**, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.
- KPSS je **záväzným pre tvorbu rozpočtu obce** a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce.
- KPSS je **základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov**.
- KPSS je po jeho schválení **základným rozvojovým dokumentom pre obec**.
- KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec **priamo realizuje**
- (Obec ako realizátor), **alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu**
- (Obec ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce.
- KPSS je rozvojový **usmerňujúci dokument pre všetky subjekty** existujúce, či majúce aktivity **na území mesta**, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor.)
- KPSS je **otvorený, verejne dostupný dokument**, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS **sú zodpovedné volené a**

výkonné orgány samosprávy obce.

Komunitný plán možno dopĺňať:

- ak sa zmenia priority,
- mimoriadne sa získajú finančné prostriedky na konkrétne aktivity,
- objavia sa nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Beňuš na roky 2012-2017 bol schválený obecným zastupiteľstvom dňa 19.9.2012, uznesenie č. 88/2012.

Martin Gonda
starosta obce

Spracovala :
Mgr. Jaroslava Niklová

Beňuš

MÁJ 2012